

ORTAÖĞRETİM TARİH EĞİTİMİNDE YEREL TARİHİN YERİ VE ÖNEMİ

(THE PLACE AND IMPORTANCE OF LOCAL HISTORY IN SECONDARY
HISTORY EDUCATION)

Semih AKTEKİN¹

ÖZ

Tarih derslerinde yerel tarihin kullanımı yirminci yüzyılın başından itibaren eğitimcilerin gündeminde olmuştur. Bazı ülkelerde aktif tarih öğrenmenin bir yolu olarak önerilen yerel tarih konusu, son yıllarda küreselleşme ve postmodernizm tartışmalarıyla birlikte yeniden gündeme gelmiştir. Ülkemizde kabul edilen yeni Sosyal Bilgiler ve Tarih dersleri öğretim programlarında da okullarda yerel tarih konularına önem verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu makalede uluslararası literatürden hareketle tarih derslerinde yerel tarihin kullanılma biçimleri, yerel tarihin faydaları ve yerel tarih kullanılırken karşılaşılan problemler ve bunlara yönelik çözüm önerileri tartışılmış sonuç kısmında da yerel tarih konularının tarih derslerinde daha etkili kullanılması için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Tarih öğretimi, tarih eğitimi, yerel tarih, yerel tarih öğretimi

ABSTRACT

The teaching of local history in schools as the part of the history curriculum has been advocated since the beginning of the twentieth century. Local history has been recommended as an active way of history learning in some countries. Local history has become popular again with debates on globalisation and postmodernism in recent years. The importance of local history is emphasised in the new Social Knowledge and History Curriculum in Turkey. The aim of this article is to discuss the place and purpose of local history in history education. It will review relevant literature to elicit the potential benefits and problems of using local history in schools. Some suggestions to use local history during history lessons more effectively also will be given.

Keywords: Teaching history, history education, local history, teaching local history

¹ Yrd. Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, OSA Eğitimi Bölümü.
E-posta: saktekin@yahoo.com

GİRİŞ

Yerel tarih ‘belirgin bir yerel birimin bir topluluk olarak gelişiminin tarihini kendi bağlamı içinde ve benzer başka birimlerle karşılaştırılmalı olarak incelemek’ olarak tanımlanabilir (Rogers,1977:4). Stephens (1977) yerel tarihi kasaba, kırsal veya kenar mahalleler ya da şehri çevreleyen mahalleler gibi küçük toplulukların tarihini ifade etmek için kullanmıştır. Okul eğitiminde yerel tarih genellikle okul civarında kısa bir yolculukla ulaşılabilecek kadar yakın mesafedeki sınırlı bir bölgenin tarihi veya öğrencilerin kolaylıkla ulaşabilecekleri tarihi mekan veya materyallerle ilgili çalışmaları ifade etmek için kullanılır (IAAMSS, 1975: 217). Okullarda tarih eğitiminin bir parçası olarak yerel tarihin öğretilmesi birçok ülkede eskiden beri önemli bir yer tutmaktadır (Douch, 1967 ve 1972; Stephens,1977; Lowe,1977; Lomas, 1988; Collicot, 1993). Türkiye’de de ilköğretim ve lise öğretim programlarını değiştirme çalışmaları sırasında yerel tarih konuları Tarih ve Sosyal Bilgiler öğretim programlarına dahil edilmiş ve öğretmenlerin derslerini yürütürken yerel tarihsel çevreden (tarihi yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları) etkili şekilde faydalanmaları gerektiği vurgulanmıştır (MEB, 2005 ve 2007). Ülkemizde yapılan çeşitli araştırmalar okulların bulunduğu bölgenin yerel tarih potansiyelinin tarih ve sosyal bilgiler derslerinde zaman zaman kullanıldığını, ancak bu etkinliklerin bir sistematikten yoksun olması nedeniyle beklenen eğitsel faydanın elde edilemediğini göstermiştir (Safran ve Ata,1996; Safran, 2002; Aktekin, 2004). Milli Eğitim Bakanlığı’nın yeni hazırladığı Tarih ve Sosyal Bilgiler programlarıyla yeni ders kitaplarının öğrenci merkezli ve yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanması yerel tarih konusunu yeniden önemli hale getirmiştir. Çünkü birçok ülkede yerel tarih, aktif tarih öğrenmenin bir aracı olarak kullanılıp teşvik edilmektedir. Bu makalenin amacı birçok ülkede uzun yıllardır uygulama alanı olan yerel tarihin okul müfredatındaki yerinin ne olduğunu, yerel tarih konularının öğretilmesi esnasında karşılaşılabilecek muhtemel problemler ve çözüm önerilerinin neler olabileceğini ilgili literatürden ve uluslararası uygulamalardan hareketle tartışmak ve okullarda yerel tarih konusunun daha etkili kullanılmasına katkıda bulunmaktır.

YEREL TARİH VE TARİH EĞİTİMİ

Rogers (1977:1)’a göre tarihin diğer geleneksel formlarından farklı olmamakla birlikte yerel tarihin ilgi alanı ulusal tarihten daha küçük ancak bireysel tarihten daha büyük konulardır.

Belirli bir tarihteki bir aile veya köyün tarihi, bir işletme veya kanalın hikayesi, belli bir bölgenin, mülkiyetin, arazinin veya evin hikayesi yerel tarihin konusu olarak işlenebilir (Rogers, 1977:1).

Tarih derslerinde yerel ve bölgesel tarihin önemi ve yerel ve milli tarih ile Avrupa ve dünya tarihi arasında denge kurulması gerektiği Avrupa Konseyinin tarih eğitimiyle ilgili değişik konferanslarında dile getirilmiştir (Slater, 1995). Bu konferanslarda yerel tarih 'aktif eğitimin en iyi aracı' olarak tanımlanmıştır. (Slater,1995:34).

Yerel tarih komünist dönemdeki evrensel tarihi gerçekler formülünden uzaklaşmaya başlayan eski Doğu Bloğu ve Sovyetler Birliği ülkelerinde de ilgi çekmeye başlamıştır (Hawkey, 1995; Kaplan, Agmon ve Ermolaeva, 1999). Ermolaeva, Rus okullarında ulusal, yerel ve dünya tarihi konuları arasında denge ihtiyacından bahsederek öğrencilerin 'Ben-benim kasabam- benim bölgem-benim ülkem-benim dünyam' ilkesine göre çevreleriyle ilgili çalışmalara yoğunlaşmalarını önermiş ve bunun öğrenciye geçmişle bağlantı kurmak için yeni açılımlar sağlayacağını savunmuştur (Kaplan, Agmon and Ermolaeva,1999:6). Uzun yıllar Sovyet işgalinde kalan ve 1991 yılında bağımsızlığını kazanan Letonya'da da okullarda tarih derslerinde Letonya Tarihi ile Avrupa ve Dünya tarihi olmak üzere iki ayrı ders kitabı okutulmaktadır. Letonya tarihiyle ilgili konular Yerel tarih- Letonya tarihi- Baltık bölgesi tarihi- Avrupa tarihi - Dünya tarihi sıralaması ile ve birbiriyle bağlantılı olarak verilmeye çalışılmaktadır (Aktekin,2005).

ABD'de yerel tarih konuları tarih ve sosyal bilgiler müfredatının hemen her aşamasında yer almıştır (Metcalf ve Downey, 1982; Giese, 2000). ABD'de yerel tarih okullarda okulların imkanları ve öğretmenin bilgi ve ilgi alanına göre değişik şekillerde öğretilmektedir. En popüler uygulamalar okul çevresine veya belirli binalara yapılan yürüyüşler; yerel insanlarla özellikle yaşlılarla sözlü tarih çalışmaları; tarihi slayt ve resimlerin sunumu ve değişik tarihsel materyalin analiz edilmesidir (Metcalf and Downey, 1982).

İngiltere'de ise yerel tarihin tarih eğitimde kullanılması yirminci yüzyılın başından beri savunulmuştur (Plymouth, 1933). 1908 yılında Eğitim Kurulunun ortaokullarda tarih eğitimine yönelik yayınladığı bir metin yerel tarihin okulda öğretilmesine yönelik ilk resmi yazı sayılır. Kurul her okulun bulunduğu şehrin veya bölgenin tarihine önem verip öğretmesi gerektiğini belirtiyordu (Finberg, 1967:25). Yerel tarihin ilk öğretim biçimi önemli ulusal olayların belli bir bölgedeki önem veya yerini ya da o bölgenin ulusal çaptaki önemli kişilerle olan bağını göstermek amacıyla kullanılması şeklindeydi(Skip, 1967; Stephens, 1977).

Yerel tarihin İngiltere'de yirminci yüzyılın başından itibaren tavsiye edilmesine rağmen ilköğretim ve ortaokullarda uygulama alanı bulması uzun

zaman almıştır. Bunun başlıca sebebi yerel tarihin tarihçiler tarafından uzun yıllar boyunca ikinci sınıf bir çalışma alanı sayılması ve meraklı ve hevesli amatörlerin ilgilendiği bir alan olarak görülmesiydi (IAAMSS, 1975:217). 1945'ten itibaren yerel tarih çalışmaları ve öğretimi popüler hale gelmeye başlamış ve yerel tarihin kendi başına okullarda öğretilmesinin önemi yaygın olarak kabul görmeye başlanmıştır (Hoskins, 1984). Öğretmenlere yönelik olarak yerel tarihin okullarda nasıl öğretilebileceğiyle ilgili birçok kitap ve makale basılmıştır (Douch, 1967 ve 1972; Jamieson, 1971; Stephens 1977). Yerel Tarih konusu İkinci Dünya savaşındaki sonraki yıllarda yetişkin eğitiminde yaygınlık kazanan bir dal olmuştur. İlk olarak 1948 yılında Leicester Üniversitesi'nde kurulan Yerel Tarih bölümleri sonraki yıllarda birçok üniversitede daha açılarak tarih meraklılarına alternatif programlar sunmuş ve konu, giderek akademik çevrelerde saygın bir yer kazanmıştır (Hoskins, 1984). Okul müfredatı dışında da yerel tarih değişik grup birey ve topluluklar tarafından teşvik edilmiştir. Değişik kulüp ve topluluklar tarih, arkeoloji, mimarlık, bisiklet turu, fotoğrafçılık ve gezi gruplarını ihtiva eden yerel tarih aktiviteleri düzenlemiştir (Douch, 1967). İngiltere ve Galler'de Eğitim ve Bilim Bakanlığı yerel tarihi öncelikle milli tarih ile Avrupa ve dünya tarihinin örneklendirilmesi için ikinci olarak ise yerel bir bölgeyi ve topluluğu derinlemesine incelemek için tavsiye etmiştir (DES, 1991). İngiliz Tarih Müfredatında ilköğretim ikinci aşamada ayrı bir yerel tarih ünitesi vardır (Köstüklü, 1997). Müfredatta yerel tarih konularına örnek olarak şu konular verilmiştir:

Bölgede zaman içinde değişen yönler: eğitim, nüfus hareketleri, yerleşim ve konut; dini pratikler; fakirlere davranış ve hastaların bakımı; hukuk ve düzen; spor ve eğlence biçimleri. Ulusal olayların etkisi ve gelişmeler: tarihöncesi yerleşimciler; bir kalenin inşası veya bir kasabanın gelişimi; iç savaş; veba ve kolera salgını; farklı kültürlerden insanların bölgeye yerleşmesi (DfEE and QCA, 1999:19).

İngiltere'de yerel tarih konusu çoğunlukla ilköğretim düzeyine öğretilmesine rağmen yerel tarihin ortaokul düzeyinde daha verimli olacağı iddia edilmiştir. Çünkü daha ileri yaşlardaki öğrencilerin genel tarih bilgilerinin daha fazla olacağı böylece bu öğrencilerin yerel gelişmelerin önemini daha iyi karşılayacakları varsayılmıştır (Stephens, 1977; David ve Huggins, 1992). Orta öğretimin ilk basamağında öğretmenlerin uygulamasına bırakılan yerel tarih konusu, tarih derslerinin seçmeli olduğu ikinci basamakta zorunlu olarak öğretilmektedir (Aktekin, 2001). Öğrenciler 10. ve 11. sınıftan sonra GCSE adlı merkezi lise bitirme sınavlarına girmektedirler. Her okul bir sınav bölgesine bağlı olup, sene başında okulların hangi üniteleri işleyeceği sınav merkezleri ile yapılan görüşmelerden sonra kararlaştırılmaktadır. Derslerin anlatılış biçimine uygun olarak tarih dersinin sınavları da klasik sınav yöntemiyle yapılmakta ve belli

konuda verilen değişik kaynaklardan alıntılarının okunup yorumlanması yoluyla sorular cevaplandırılmaktadır. Bu merkezi sistemde öğrenciler, geçme notunun yüzde 25'lik kısmını okullarında hazırladıkları iki değişik tarih projesinden almaktadırlar (Schools History Project). Öğrencilerin hazırlayacağı iki projeden birincisi çevremizdeki tarih başlıklı bir yerel tarih konusunda diğer proje ise Ortadoğu sorunu, İrlanda sorunu gibi güncel bazı sorunların tarihi kökeniyle ilgili hazırlanabilmektedir (Culpin,1999). Çevremizdeki tarih ünitesi belli bir tarihsel mekanın kendi tarihi bağlamı içinde öğrenci tarafından araştırılmasını amaçlar (AQA, 2000). Denildiği üzere bu ünitenin amacı 'öğrencilere inandırıcı/canlı ve ulaşılabilir teşvik ediciler sunmak için görünür kalınlardan hareketle tarih çalışmasını kolaylaştırmak ve tarihi kanıtların nasıl değerlendirilip kullanılacağını öğrenmelerine yardımcı olmak' ve ' öğrencilere içinde yaşadıkları çevrenin tarihsel gelişiminin farkına daha çok varmalarına yardımcı olmak, belirli bir mekanla ilgili araştırmalarını İngiliz tarihindeki daha geniş çaplı değişikliklerle bağlantı kurma fırsatı sağlamak ' tır (AQA, 2000:30).

Son yıllarda küreselleşmenin yerel kültürler ve kimlikler açısından bir sorun oluşturduğu yönündeki tartışmalar sosyal bilimlerde ve tarih çalışmalarında yerel ve bölgesel çalışmaları tetiklemiştir (Hudson, 1999). Black ve MacRaild (2000) bazı tarihçilerin küçük toplulukların tarihini tarihin ulusal ve uluslararası vurgusundan ayırt etmek için yerel/bölgesel tarihi tercih ettiklerini söylemiştir. 'Böylece vurgu tekil ulustan çoğul bölgeye doğru değişmiştir.' (Black ve MacRaild, 2000:92). Yerel ve bölgesel tarihe son dönemlerde vurgu yapılmasının bir nedeni de Postmodern düşüncelerin etkisidir:

Postmodernizm ötekini ve farklılığı tanımayı içerir ve ekonomik değişikliklere veya topluma bütüncül yaklaşan teorilere tepkiyi içerir. İnsanların yaşamı üzerine genel bir ilgiyi teşvik eder ve özel alan üzerindeki kamusal denetime veya kültürel hayat üzerindeki maddi ayrıcalığa itiraz eder. Kökeni yerel kültürde olan gündelik alışkanlıklardaki çoklu kimliklere ve anlayışlara yoğunlaşır. Bu konular da ilk planda öncelikle yerel, bölgesel ve daha düşük alt birimlerde daha kolay incelenebilir (Hudson, 1999:6).

Bu bağlamda yerel tarih oldukça önemli bir yer kazanmıştır:

Yerel tarih çalışmaları geçmişin evrensel yorumlarının gözden geçirilmesini gerekli kılmıştır. Bu çalışmalar tek tip ve büyük anlatılara meydan okumuş ve büyük olaylara küçük toplulukların katkı ve katılımlarının görülmesini de önermiştir (Claire, 1996: 182).

YEREL TARİHİN TARİH DERSLERİNE KATKISI

Yerel tarihin öğretilmesinin faydalarıyla ilgili literatürde birçok şey söylenmiştir.

Yerel tarihin geleneksel olarak birçok amacı gerçekleştirdiği varsayılmıştır: öğrencileri motive edecek materyaller kullanmak suretiyle öğrencileri tarih yöntemleri konusunda eğitir; geçmişin bir bina veya aile gibi bir vesileyle bugünle bağlantısının kurulmasını sağlar; öğrencilere kendi kökleri veya kimliklerini inşa edebilecekleri bir çerçeve sağlar (Hawkey, 1995:33).

Avrupa Konseyi'nin 1969 Braunschweig Konferansı yerel tarihin avantajlarını şu şekilde sıralamaktadır:

Yerellik öğrencilerin şahsi geçmişleriyle ilgilenir, tarihsel metot ve bilincin sunumu için en iyi temeli sağlar, coğrafya ile yakın işbirliği fırsatlar sunar ve sosyal ve ekonomik konuların Avrupa ve Dünya kontekstinde gerçekçi bir sunumunu sağlar (Slater, 1995: 33).

Yerel tarihin ancak aktif bir şekilde uygulayarak ve araştırarak öğrenilebileceği yönündeki varsayım, öğretmenden çok öğrencinin çalışma yapmasına dayanan aktif eğitim metodunu savunan eğitimciler için yerel tarihi cazip kılmıştır (Lomas, 1988:175). Aktif öğrenme, kaynak kullanılmasını sağlar ve böylece öğrenciler çalıştıkları konuyu daha hissederek öğrenirler (Fines,1994). Preston (1969:88) yerel tarihin müfredata dahil edilmesiyle tarihin artık sadece konuşma ve tebeşirle öğretilen bir ders olmaktan çıkacağını; yerel dokümanların analiz ve incelenmesi, harita inceleme ve çizimi, yerel kütüphane, müze ve binalarla yaşlıların ziyaretinin tarih derslerini daha pratik, canlı ve aktif bir konu yapacağını ve bunun da tarihi sınıfın zincirlerinden ve sınırsız not tutma sıkıntısından kurtaracağını söylemiştir. Douch (1967) yaptığı sınıflandırmada öğrencilerin yerel tarihten elde edebilecekleri faydaları pedagojik, tarihsel ve psikolojik faydalar olarak sıralamıştır.

Pedagojik ve tarihsel faydalar

Yerel tarih okulun bulunduğu bölgede yaşayan insanlarla işbirliği kurmak için yararlı bir araçtır ve okul ile okulun dışındaki dünya arasında olması muhtemel engelleri kaldırmaya yardım eder (Douch, 1967; Giese, 2000). Saha ziyaretleri ve yerel tarih proje çalışmaları sırasında öğrenciler müze yetkilisi, arşivci, arkeolog, yerel tarih topluluğu üyesi gibi birçok uzman veya amatörle karşılaşacaktır. Bu durum öğrencilere tarihin sadece soyut bir okul dersi olmadığını ama sınıf dışında da birçok uygulama alanı olduğunu ve değişik mesleklerden insanların tarihle ilgili farklı işler yaparak hayatlarını kazandıklarını görmesini sağlayacaktır. Böylece öğrenme süreci tarih ders kitaplarının ötesine geçecektir (IAAMSS, 1975; Stephens, 1977). Crace (2001:3) ziyaretler sayesinde öğrencilerin öğrenmenin sadece sınıfın dört duvarı arasında gerçekleşen bir etkinlik değil ama bir eğlence türü olabileceğini de görme fırsatı yakalayacaklarını vurgulamıştır. Bu tür ziyaretler onları okul dışındaki dünyayla

bağlantı kurmaya ve kendi öğrenmeleri üzerinde kontrol sağlamaya teşvik eder. Slater (1995:38) de benzer bir noktayı vurgulamıştır:

Eğer yerel ve bölgesel tarih ciddi olarak işlenirse öğrenciler okumak ve yazmak yanında yürümek ve bakmak zorunda da kalacaklardır. Eğer birincil kaynaklar kullanmaya teşvik edilirse, sınıf dışında, binalarda, sokak ve bina isimlerinde, yaşlı insanların anılarında ve arkeolojik kalıntılarda önemli kanıtlar bulabilirler.

Yerel tarihin bir önemi de tarihle diğer dersler arasında bağlantı kurmaya müsait olmasıdır (Stephens, 1977). Sınıf dışındaki tarih çalışmaları öğrencilerin değişik yetenek ve ilgilerinin gelişmesine yarar (Anderson ve Moore, 1994). Çevre çalışmaları, coğrafya, sanat ve ekonomi gibi bilimlerde bir tarihsel boyut vardır ve bunların öğretilmesi sırasında yerel tarihten faydalanılabilir (Stephens, 1977).

Yerel tarih daha geniş çaplı tarihsel olayları örneklendirmek için kullanılması yanında teknik ve yöntem açısından faydaları yönünden de tavsiye edilmiştir. Yerel tarih çalışmaları öğrencileri araştırmaya, analiz yapmaya ve gözlemlerini rapor etmeye cesaretlendirir. Bunun sonucunda sadece sözcüklere dayanan tarih bilgisi yerine daha somut ve hissedilen bir tarih bilgisi edinilmektedir (Douch, 1967). Yerel tarih çalışmaları grup çalışmalarını da içerir, bu çalışmalar ise öğrenciler arasında yakın ilişkileri teşvik eder (Douch, 1967). Tarihi yerlere düzenlenen geziler bu yeteneklerin kazanılması için iyi birer araçtır. Öğrenciler müzelerde, tarihi bina ve mekanlarda araştırma yaptıklarında ve buradan elde ettikleri bilgileri paylaşmak üzere sınıfa getirdiklerinde kişisel gelişimlerine ve tarihi anlamalarına yarayacak büyük bir tecrübe yaşamış olmaktadır (Mainstone ve Bryant, 1972).

Araştırmalar çoğu öğrencinin okul hayatı boyunca tarih derslerindeki soyut kavramları anlamakta zorluk çektiğini göstermiştir (Stephens, 1977).

Tarih dersleri ilginç olması gerekirken çoğunlukla sıkıcı bulunmaktadırlar. Bu sıkıcılığın başlıca sebebi olarak derslerin içeriğinin öğrencilerin hayatı ve yaşadıklarıyla fiziki veya duygusal herhangi bir bağı ve ilişkisinin olmaması gösterilebilir (Douch, 1967:8-9).

Stephens (1977) öğretmenlerin soyut kavramları öğretirken somut ve genel örnekler kullanması gerektiğini belirtmiş ve yerel tarihin bu konuda büyük imkanlar sunduğunu söylemiştir. Yerel tarih sayesinde çocuklar büyük ve geniş konuların genellemelerinden uzaklaşıp gerçek ve yaşayan kişi ve durumlar üzerine daha çok yoğunlaşabilirler (Jamieson, 1971). David ve Huggins (1992:3)'e göre:

Kişinin kendi yerel çevresi ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde tarihi canlı hale getirmek daha kolaydır. Zaman içinde değişim, geçmiş ve bugün arasındaki sürekliliğin unsurları çocuklar için daha anlaşılır hale gelir.

Yerel tarih görülür ve hissedilir nesne ve mekanlarla ilişki kurmayı gerektirecek birçok etkinliğe imkan sağlar (Stephens, 1977) ve kullanılacak yeni teknik ve yaklaşımlarla tarihe ilgiyi artıracak gibi kendi hayatlarıyla bağlantı kurmalarını kolaylaştırır (Preston, 1969). Douch (1970:109) ‘çocukların tarihi sadece seyrettikleri bir film değil ama kendilerinin de aktörü olduğu sürekli bir oyun olduğunu görmeleri için tarih derslerine dahil edilmesi gerekir’ demiştir. Collicott (1993) yerel tarihin çocukların ilgisini çektiğini ve onları cezbedtiğini savunmuştur. Çocukların bildikleri yerlerden bahseden yerel haritaları görüp onlardaki delilleri incelemenin onları heyecanlandıracağını ve tarihsel çalışmalara katılımını artıracak olduğunu savunmuştur. Ayrıca Douch (1967) önemli olaylara atıfta bulunan soyut bir zaman kavramı yerine öğretmenlerin öğrencilerin değişim ve sürekliliğin bilincine varmaları için geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağlantı kurmaları gerektiğini belirtmiştir. Bazı bölgelerde yerel tarihi kalıntılar zaman kavramının gelişimine katkıda bulunabilir. Okuldaki tarih dersleri çocuğun yaşadığı dünyayla çok ilgili değildir ama yerel topluluk tarih derslerinin parçası olarak araştırılmaya başlanırsa mevcut durum öğrencinin dikkatini çekecektir. Yerel tarih çalışmaları öğrencilerin çevrelerindeki tarihi mekanları ziyaretini sağlayacak ve dikkatlerini içinde yaşadıkları mekana çekecektir (Preston, 1969). Yerel tarih çalışmaları gözlem, keşif, kanıt toplama, delillerin değerlendirilmesi ve sınıflandırılması, delillerden sonuç çıkarma ve sonuçları sunma gibi araştırma metotlarının öğrenilmesini sağlar (Mainstone ve Bryant, 1972; Anderson ve Moore, 1994). Haydn vd. (1997) tarihin ne olduğu ve nasıl yazıldığının bilinmesi için öğrencilerin sınıf dışı tarihi de tanımasını gerektiğini savunmuştur. Haydn vd. (1997: 203) ‘tarih gezilerine katılımın çok değişik kaynakları görme yoluyla öğrencilerin tarihin doğasının ne olduğu konusundaki bilinçlerini artıracaklarını’ söylemişlerdir. Bir grup tarih öğretmenin yazdığı bir eserde de tarih eğitiminde bir amacın da tarihle ilgili metotları öğretmek olduğu; yerel tarihin de öğrencilerin tarihle doğrudan kendi tecrübeleriyle tanışmalarını sağlayacağı, öğrenciler gözlem ve araştırma yapmaya girişecekleri, kitap dışında yürüyüş veya inceleme yoluna da gidecekleri, delilleri inceleyip onlardan sonuç çıkaracakları, ulusal tarihi genellemenin sınırlılıklarının farkına varacakları için bu konuda en iyi araç olduğu belirtilmiştir (IAAMSS, 1975: 219).

Psikolojik faydalar

Yerel tarihin eğitsel faydası olarak tanımlanan faydaların çoğu aynı zamanda psikolojik fayda olarak da nitelenebilir. Yerel tarih çalışmanın ilave bir psikolojik

faydası öğrencinin bir parçası olduğu topluluğu ve çevresini anlamasını ve bilmesini sağlamasıdır (Douch, 1967). Öğrenci bu çalışmalar sayesinde bir birey ve topluluk üyesi olarak içinde yaşadığı çevreyi tanır, ona nasıl yaklaşması gerektiğini ve ondan nasıl faydalanabileceğini öğrenir. Bu aktiviteler onun kimliğiyle ilgili bazı olguları anlamasını sağlar, aidiyet hissi ve çevresine karşı sorumluluk hissi edinmesine yarar (Douch, 1967:8). Stephens (1977) ve Bage (2000) de çocukların kişisel gelişimi ve kimlik duygularının gelişiminde yerel tarihin önemine değinmişlerdir:

Yerel tarih günümüzde artarak hissedilen insanların kendilerini ulustan daha küçük birimler içinde tanımlama ihtiyacına cevap verir (Stephens, 1977:13).

Tarih hızlı sosyal değişimlerin yaşandığı günümüzde özellikle aile tarihi ve yerel tarih yoluyla sosyal bütünleşme için gerekli olan kök ve kimlik duygularının edinilmesine katkı sağlar (Bage, 2000:133).

Yukarıda bahsedilen faydaları dışında, yerel tarih öğrenmenin bazı uzun vadeli etkileri de olabilir. Eğitimciler çocukların kültürel miras konusunda bilinçlendirilmeleri gerektiği konusunda hemfikirdirler (IAAMSS, 1975). Eğer çocuklar yerel geçmişlerini takdir etmeyi öğrenirlerse bu genel anlamda geçmişi de daha iyi anlamalarını sağlayabilir. Ayrıca onları daha anlamlı tarihi terim ve kavramları ve zaman dizimi düşüncesini öğrenmeye teşvik eder (Douch, 1967 ve 1972). Yerel tarih çalışmaları ve sınıf dışı aktiviteler özellikle ileriki yaşlarda daha sık kullanılacak olan boş zaman geçirme etkinliklerini de öğrenmeleri için bir başlangıç olmuş olur (IAAMSS, 1975). Böylece bu etkinlikler uzun vadede tarihsel mirasın korunması faaliyetlerini ve turizm endüstrisini destekler ve özellikle müzelerin yaygınlaşması ve tarihsel çevrenin korunması için faydalı olur (Bage, 2000).

Tarihi arazi, bina ve müzelerin ziyareti çocuklara geçmişin maddi kalıntılarının insanların çevreyle olan sürekli etkileşiminden ve günümüzdeki faaliyetlerinden ötürü sürekli bir tehdit altında olduğunu gösterir. Çocuklar kültürel miraslarını korumak için sorumluluk almaya teşvik edilebilirler. Bu aynı zamanda onların tahrip edilen çevrelerindeki tarihsel unsurların farkına varmalarına da yol açar (Anderson and Moore, 1994:199).

Stephens (1977:20) öğrenci merkezli aktivite ve keşif metotlarının eleştirilmeden kullanılmaması gerektiğini hatırlatmaktadır. Geleneksel ezberci eğitime yönelik tepkiler öğrencilere aktif öğrenme şansı veren yerel tarih konusunda yanlış beklentilere yol açmamalıdır. Sağlam bir entellektüel altyapı ve hazırlık olmadan yapılacak yerel tarih çalışmalarının eğitsel değeri sınırlı olacaktır. Her ne kadar yerel tarihin bahsedilen faydaları varsa da yerel tarihten elde edilecek faydanın yapılacak çalışmaların içeriğine ve yapısına ayrıca bu

çalışmaya katılan öğrencilerin yaş grubu, yetenek ve aktif katılımına bağlı olarak değişiklik göstereceği unutulmamalıdır (Douch, 1967:6).

YEREL TARİH KULLANIMINDA KARŞILAŞILABİLECEK PROBLEMLER

Birçok avantajı yanında yerel tarihin derslerde kullanımıyla ilgili çeşitli güçlükler de vardır. Bu bölümde bu zorluklardan en yaygın olanlarına değinilecektir.

Kaynak problemi

Yerel tarih kullanımıyla ilgili problemlerin başında kaynak sorunu gelir. Stephens (1977)'in de belirttiği gibi uygun kaynakların mevcudiyeti ve ulaşılabilirliği öğretmenin konuyu işleme biçimini etkileyecektir. Douch (1967) yerel tarih kaynaklarıyla ilgili iki temel sorundan bahsetmiştir. Kaynaklarla ilgili birinci tür problem öğretmen ve öğrencilerin tanınması gereken kaynaklarla ilgilidir. Yerel tarihle ilgilenen biri değişik harita, yer isimleri, mimari gibi basılı ve basılı olmayan daha önce ön bilgisi olmayan kaynaklara başvurmak zorunda kalabilir ve bu da uygulamada birçok güçlük doğurabilir. Bazı kaynaklara ulaşmak zor olabilir veya bunların rehber olmadan anlaşılması zor olabilir (Douch 1967). İkinci tür problem ise eldeki yerel malzemenin belirli bir okula ve programa uyarlanmasıyla ilgilidir. Eldeki kaynaklarla ne yapılabileceği, yerel tarihin müfredata nasıl uygulanabileceği, belirli bir çalışmanın nasıl organize edileceği gibi bazı pratik sorunlar için rehber bulmak zor olabilir (Douch, 1967:11).

Zaman faktörü

Okullarda bir diğer zorluk eğitim zamanının kısıtlı oluşudur. Okullarda yerel tarih kullanımının bahsedilen faydaları getireceğini umanlar ‘öğretmen ve öğrencilerin araştırma yapmak için bunları yazmak ve yazdıklarını gözden geçirip rapor hazırlamak için zamanlarını ayırmaya hazır olduklarını varsaymaktadırlar.’(Metcalf and Downey, 1982:206). Anderson ve More (1994:199)'un da vurguladığı gibi ‘sınıf dışında öğrenmenin gerçekleşmesi için sınıf içinde yeterli hazırlık yapılmalıdır.’ Aynı zamanda okul dışı ziyaretlerden sonra sınıf içinde öğrencilerin dışarıda öğrendiklerini pekiştirecek uygun etkinlikler düzenlenmelidir.

İyi bir yerel tarih çalışması, ziyaretlerin hazırlığı, ziyaret süresi ve ziyaretten sonra yapılması gerekli yazma, tartışma, drama ve sanat çalışmaları önemli bir zaman gerektirir ancak okuldaki ders saatleri sınırlıdır (Barwell, 1990). Bu

çalışmalar mevcut okul programını olumsuz yönde etkileyebilir (Mainstone ve Bryant, 1972). Preston (1969) tarih programlarında dünya tarihinin öğretilmesi ve milli yaklaşımların sürdürülmesi yönünde güçlü savunmalar olduğunu vurgulamaktadır. Aynı zamanda öğretmenleri sınırlayan sınav programları da yerel tarihe ayrılan zamanı azaltmaktadır (Peplow, 1978). Bu faktörler yüzünden öğretmenler yoğun müfredat içinde yerel tarihe yeterli zaman ayırmakta ve tarih programında yerel tarihi nasıl kullanacakları konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Preston (1969) diğer branş öğretmenleriyle işbirliği halinde çalışmayı ve ders zamanlarında birleştirme yapmayı muhtemel bir çözüm olarak sunmaktadır. Yine katı ve esnek olmayan bir sistem içinde yerel çalışmaların hafta sonlarında, yaz akşamlarında veya tatillerde yapılabileceğine yönelik öneriler de yapılmıştır (IAAMSS, 1975). Açık ki bu çabaların gösterilmesi için tarih öğretmenin bu çabaların dersinin amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olduğuna inanması gerekmektedir (Preston,1969: 90). Ayrıca okul dışı zamanlarda yerel tarih çalışması yapılması durumunda bazı öğrencilerin değişik nedenlerle bu çalışmalara katılamayacağı da unutulmamalıdır (Douch, 1967).Zaman sadece eğitim faaliyeti için değil fakat öğretmenlerin etkili ders materyalleri üretmesi için de gereklidir. Sınıfta yerel tarihi kullanmak için bir öğretmen o bölgenin tarihini ulusal tarih bağlamı içinde bilmek zorundadır. Böyle bir bilgilenme ise birkaç kitap karıştırarak veya birkaç saatlik bir çalışmayla elde edilemez. Stephens (1977) bir öğretmenin yeni görev yerine gittiğinde okuluna alıştıktan ve kendini normal müfredat konularını öğretmeye hazır hissettikten sonra yerel tarihi müfredata uygun şekilde öğretecek şekilde disiplinli ve planlı hazırlıklar yapmaya başlaması gerektiğini tavsiye etmiştir. Yerel çalışmalara ayrılan zaman değişik şekillerde daha verimli kullanılabilir. Örneğin ziyaret edilen mekanı kaydeden bir kamera veya söylenenleri veya orda yazılı şeyleri okuyup kaydedeceğimiz bir kayıt cihazı not olarak kaybedeceğimiz zamanı azaltabilir (IAAMSS, 1975). Ayrıca öğrencilerin ziyaret edilen mekanla ilgili yazılanları önceden okumuş olmaları da zaman tasarrufu sağlayacaktır.

Sınırlı imkanlar

Okulun hangi bölgede bulunduğu öğretilen yerel tarih konusunu da etkileyecektir (Stephens, 1977). Bazı bölgeler diğerine göre daha az imkan sunar. Yeni kurulan bir şehir veya kasabadaki okul bu anlamda tarihi geçmişi daha eski olan bir şehirdeki okula göre daha az avantajlıdır (Douch, 1967). Fakat bu durum yerel tarih öğretmemek için bir bahane olarak kullanılmamalıdır. Öğretmenler her zaman öğretecek ilginç konular bulabilirler: ‘Yeni bir şehrin kuruluş hikayesi, şehrin su tesisatının veya iletişim sisteminin kurulması, meclisle ilişkileri ilginç konular olabilir’ (IAAMSS, 1975:221).Douch (1970) ve Rogers (1977) kullanım

amacına göre yerel tarih için evrensel bir reçete olmadığını ve yerel tarih konularının farklı yerel şart ve imkanlarla kullanım amacına göre değişiklik gösterebileceğini söylemiştir. Çevre, okullar, öğretmen ve öğrenciler farklı özellikler gösterdiği için okullar kendi şartlarına göre karar vermelidirler.

Antikacılık merakı

Claire (1996:182) antikacılığı ‘bilgilerin ayırım yapılmadan herhangi mantıklı bir sorunun cevaplanması ya da daha geniş çaplı konuların aydınlatılması için değil de sırf iş olsun diye toplanması’ olarak tanımlamıştır. Literatürde antikacılığın yerel tarih çalışmalarında bir tehlike olabileceği ve yerel tarihin üzerinde ciddi olarak düşünülmeden herhangi bir programa dahil edilmemesi gerektiği üzerinde ittifak vardır.

Okullarda gözlenebilecek en kötü yerel tarih çalışmaları çocukların bildiği herhangi bir tarih bilgisine uymayan, yeni elde edilmiş herhangi bir bilgiyle bağlantısı olmayan, sadece öğretmen için bir anlam ifade eden rasgele seçilmiş, ne işe yaradığı belli olmayan bilgi kırıntılarının kullanıldığı yerel tarih çalışmalarıdır (Stephens, 1977:18).

Antikacılıktan kaçınmak için Lowe (1977) yerel konuların önemlerine göre çok dikkatli seçilmesi gerektiğini belirtmiştir. Stephens (1977) tüm bilgilerin faydalı bilgi olmadığını, yerel tarih için kullanılacak konunun dersin bütünüyle ilgili olması gerektiğini ve yerel konunun aynı zamanda kendi başına da incelemeye değer bir konu olması gerektiğini savunmuştur. Claire (1996) etkili yerel tarih öğretiminin belli somut tarihsel sorular sorup cevaplamaya çalışmayı gerektirdiğini belirtmiştir. Rogers (1977:6) yerel tarih araştırması yapan araştırmacı ve öğrencilerin işinin sadece tarihsel olayları kronolojik olarak sıraya koyup açıklamak olmadığını, bu yerel olayların içinde gerçekleştikleri ortamda ne anlama geldiklerini ve niçin önemli olduklarını da açıklamaları gerektiğini vurgulamıştır. Stephens (1977) öğretmenlerin belirli bir konuyu niçin çalıştıkları ve belirli bir etkinliği niçin yaptıklarıyla ilgili net bir cevabı olması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenler sürekli kendilerine ‘bu çalışmayı niçin yapıyorum, öğrencilerim bundan ne kazanacaklar, vaktimizi bu çalışmadan daha verimli etkinliklerle harcayabilir miydik?’ sorularını sormalıdır (Stephens, 1977:19).

Dar bölgecilik ve fazla basitleştirme

Literatürde yerel tarihle ilgili bahsedilen diğer bir sorun ise içe dönük dar bölgeci bakış açısıdır (Jamieson, 1971; Douch 1972; Stephens, 1977). Yerel tarih kendi başına bir amaç olarak görülürse dar görüşlü olabilir veya çok sınırlı bir yönüne odaklanılırsa yerelin de bir parçası olduğu daha geniş bağlamı görme gücünü kaybeder (Giese, 2000). Birçok yerel tarihçi yerel tarih öğretilirken

olayların milli düzeydeki arka planının da sürekli akılda tutulması gerektiğini hatırlatmaktadırlar (Jamieson, 1971; Lowe, 1977). Eğer yerel tarih konuları milli veya uluslararası gelişmelerle birlikte verilmezse öğrencilerin kendi yerel çevrelerinin önemini aşırı abartma tehlikesi doğar. Öğrenciler kendi bölgelerinin normal veya kendine özgü özelliklerinin farkında olmalıdırlar. Sürekli milli tarihle yerel tarih arasında karşılıklı kontrol yapılarak kıyaslama yoluna gidilmelidir. Yerel tarihin bu şekilde ele alınması onu dar bölgeci bakış açısına mahkum olmaktan da kurtaracaktır (IAAMSS, 1975; Lowe, 1977). Stephens (1977:19) tarihle ilgili iyi bir genel bilgiye sahip yetişkin tarihçilerin yerel tarihe önemini gereğinden fazla abartmadan ayrıntılı olarak vakit ayırabileceklerini ama bu kadar ayrıntılı tarih bilgisine sahip olmadıkları için , ‘çocukların yerel tarih çalışmalarının genel tarih konularıyla birlikte yürütülmesi gerektiğini’ belirtmiştir. Claire (1996) ve Hawkey (1995) de benzer şekilde öğrencileri dar bakış açısından korumak için yerel tarihi daha geniş bağlamda ele alıp incelemek gerektiğini belirtmişlerdir. Lowe (1977) yerel tarihin büyük sorunların yerel kanıtlardan hareketle anlaşılması için veya yerel bir topluluğun ulusal bağlamı içinde anlaşılması için kullanılması gerektiğini savunmuştur. İki durumda da bu çalışmaların yerel olanla daha genel eğilimler arasındaki ilişkilerin anlaşılmasına katkıda bulunması gerekir. Stephens (1977) ve Rogers (1977) büyük olaylar ve ünlü insanların herhangi bölgenin tarihinde önemli bir yer tutsalar bile başarı hikayelerinin gerçeğin sadece bir kısmı olduğunu ve sadece önemli olaylarla ilgilenen bir yaklaşımın eksik kalacağını vurgulamışlardır. Yerel tarihin sadece milli tarih konularıyla uyumlu ve benzer olduğu zamanlarda kullanılması da tarihsel akışın çarpıtılmış bir hali olur. Çocuklar okuldan sadece kendi bölgelerinin tarihini öğrenerek veya kendi bölgelerinin önemi hakkında gerçeğe uygun olmayan bilgilerle donanarak mezun olmamalıdırlar.

Akademik aşırma/ intihal

Akademik aşırma /intihal kaynaklar ve proje çalışmalarıyla ilgili bir sorundur (Preston, 1969). Proje çalışmaları boyunca öğrenciler bazen bir rehber kitaptan veya fazla bilinmeyen makalelerden doğrudan alıntı yapıp aynen kopyalamak yoluna gitmektedirler. Bir grup öğretmen bu durumun iki şekilde engellenebileceğini belirtmiştir: ‘belli bir okuma listesi vermek ve kaynakları öğretmenin kendisinin de bilmesi; sık sık yazılı ödevler vermek suretiyle öğrencilerin yazış ve sunuş biçimlerini ve kapasitelerini ayırt edecek kadar onları tanıma’ (IAAMSS, 1975: 223).

Konuyu küçümsemek

Bir grup tarih öğretmenin birlikte hazırladığı bir eserde, yerel tarihin eğitimde ihmal edilmesine yol açan sebepler olarak ‘personel hareketliliği, zaman ve kaynak yetersizliği, çevre incelemeleri için isteksizlik, merkezi sınavlara hazırlanma zorunluluğu, dünya tarihine daha çok zaman ayrılması zorunluluğu ve ilkokulda yapılanlardan daha farklı bir şeyler yapma ihtiyacı’ gibi sebepler sayılmış ancak bu sebeplerin gerçek sebepler değil sadece bahane olduğu belirtilmiştir (IAAMSS, 1975:218). Bu öğretmenler, yerel tarih kullanımında asıl engelin yerel tarihi önemsiz ve değersiz gören bakış açısının olduğuna inanmaktadırlar (IAAMSS, 1975).

Birçok öğretmen küçük mekanların tarihine karşı geniş ufuklar ikilemini abartmaktadır. ‘Reform hareketlerinin Crewe’daki demir yollarına göre daha çalışmaya değer bir konu olduğunu düşünmektedirler.’ Öğretmenler öğrencilerinin birkaç saat yerel tarih çalışmasına isteklidirler, fakat sadece ‘gerçek’ tarih çalışmasına bir süreliğine ara verme ve dinlenme olarak (IAAMSS, 1975:218).

Douch (1967) sayılan tüm bu problemlerin yerel kaynaklardan çok onların yanlış ve verimsiz bir şekilde kullanılmasından kaynaklandığını belirtmiştir. Preston (1969)’da geleneksel metotlardan kopmak için cesaret gerektiğini ve istenirse tüm bu sorunların üstesinden gelinebileceğini belirtmiştir.

Tartışmalı ve hassas konular

Yerel tarihin Türkiye’deki liselerde tarih derslerinde kullanılması durumunda ne tür sorunlarla karşılaşılabilir? Aktekin (2006) Türkiye’nin değişik okullarında görev yapan tarih öğretmenleriyle yaptığı mülakat çalışmasında liselerde yerel tarih konularının daha sık kullanılması durumunda öğretmenlerin ne tür sorunlarla karşılaşabileceklerini sormuştur. Tarih öğretmenleri liselerde yerel tarih kullanımının Türkiye’de yaratacağı sorunları başlıca yedi başlıkta ele almışlardır. Bu sorunlar sırasıyla zaman problemi, bürokratik işlemler, kaynak problemi, maddi sıkıntılar, velilerin ve toplumun yerel tarih konularını önemsiz görmesi, kalabalık sınıflar ve hassas ve tartışmalı konuların varlığı olarak dile getirilmiştir. Dile getirilen bu sorunların sonuncusu hariç diğer sorunlar ilgili literatürde dile getirilenlerle benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin hassas konular olarak dile getirdikleri sorunlar yerel tarih çalışmalarından elde edilecek verilerin okullarda okutulan tarih kitaplarındaki bilgilerle çelişmesi durumudur. Mülakat yapılan öğretmenlerden iki tanesi yerel tarihin okullarda yaygınlaşması durumunda öğrencilerin tarih derslerinde öğretilenlerle çelişen bazı bilgi ve yorumlarla karşılaşabileceklerini dile getirmişlerdir. Bir öğretmen Doğu Anadolu bölgesindeki okullarda öğrencilerin Ermeni olayları veya Kürt sorunuyla ilgili değişik yorumlar yapabileceğini vurgulamıştır. Başka bir öğretmen de T.C.

İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersleriyle ilgili konularda yerel tarih ödevleri verilmesi durumunda öğrencilerin aile çevrelerinden Atatürk ve Milli Mücadele dönemine ait farklı iddialar duyabileceklerini belirtmiştir. Ancak her iki öğretmen de bu gibi durumlardan çekinilmemesi gerektiğini aksine öğrencilerin sınıf içinde tarihsel gerçeklere aykırı bilgi ve yorumları gündeme getirmesinin öğretmenlere bu konularla ilgili sağlıklı ve bilimsel bilgiler vermek için fırsat sunacağını dile getirmişlerdir (Aktekin, 2006).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tarih eğitimiyle ilgili çalışmalar yerel tarihin okul müfredatına dahil edilmesinin birçok faydası olduğunu göstermiştir. Ancak Stephens (1977:8)'ın da vurguladığı gibi yerel tarih diğer konuların yerini almak üzere değil ama diğer konuları destekleyici ve dersleri zenginleştirici ve tamamlayıcı olarak kullanılmalıdır. Yukarıda sayılan tüm faydalar hiç kuşkusuz yerel tarihin nasıl, hangi metot ve içerikle öğretileceğiyle yakından ilgilidir. Konunun kapsamı ve yöntemi iyi tespit edilmezse başka tarih konularının olduğu gibi yerel konuların da sıkıcı bulunacağından ve beklenen faydayı vermeyeceğinden kuşku yoktur. Grant Bage, öğretmenler, arşivciler ve müze uzmanlarıyla birlikte yürütülen çeşitli yerel tarih projelerinden hareketle yerel tarih konularının faydalı olması için çeşitli ilkeler belirlemiştir. Bage(2000:134–135)'nin özetlediği aşağıdaki ilkelerin uygulanması halinde Türkiye'de okullarda yürütülecek yerel tarih çalışmalarının daha verimli olacağı söylenebilir:

1-Okullardaki yerel tarih çalışmalarında kaynak incelemeye ağırlık verilmelidir. Verilecek ödev veya işlenecek konuyla ilgili kaynak eksikliği varsa o konu sağlıklı bir şekilde araştırılmaz. İşlenmesi düşünülecek konuyla ilgili ulaşılabilir kaynak tespiti yapıp, eğer yeterli ve kaliteli kaynak varsa konu işlenmelidir.

2-Yerel tarih, öğrenci merkezli olmalıdır. Öğretmen projeye ilgili temel hazırlıkları ve öğrencinin bilmesi gerekenleri sağlayıp yardımcı olmalı ama asıl araştırma ve çalışmayı öğrenci yapmalıdır.

3-Yerel tarih araştırmaya yönelik olmalıdır. Öğrenciye ünite boyunca bir tarihçi gibi düşünüp araştırma yapmayı öğrenme şansı verilmelidir. Öğrencilerin önceden görüp hakkında bilgi sahibi olduğu ve rahatlıkla gidip gezebileceği yerlerle ilgili verilecek araştırma ödevi onlara tarihçi gibi düşünebilme yeteneği kazandıracaktır.

4- Mümkün olduğu kadar değişik kaynak kullanılmalıdır. Müze ve tarihi yerlerin ziyareti yanı sıra, sözlü tarih kaynakları, haritalar, tarihi eserler, fotoğraf

ve resimler, basılı kaynaklar gibi ulaşılabilen tüm kaynakların avantaj ve dezavantajlarıyla birlikte tartışılarak kullanılması öğrencilerin ilerde yapacakları tarih çalışmaları için de avantajlar sağlayacaktır.

5- Çalışma ilginç ve zevkli hale getirilmeli. Bulunan küçük ve ilginç kanıtlardan hareketle bölgeyle ilgili daha önemli, bilinmeyen konuların tartışılması ve araştırılması teşvik edilebilir. Tarihsel kanıtların geçerliliği çeşitli yollarla sınanabilir.

6- Yerel tarih projeleri proje boyunca elde ettiği kanıtları değerlendirmelidir. Bazı bölgelerde yerel binalar ve olaylarla ilgili efsanevi hikayeler olabilir. Yerel tarih projeleri bunları derlemeli ama doğruluklarını test etmelidir.

7- Yerel uzmanlar öğrencilerin ilgisini artırmak ve öğretmenlere yardımcı olmak üzere yerel tarih çalışmalarına dahil edilmeli. Amatör tarihçiler, arşivci ve müzeciler, antikacılar, gazete ve radyocular, uzun yıllardır bölgede çalışan müteahhit, mimar gibi meslek grubundan insanlar işlenen konunun içeriğine göre anlatacak değişik hikayeler ve bilgilere sahip olabilirler ve bu konuda bilgili insanların bilgileri paylaşmasının yollarda bulunmalı.

8- Yerel topluluklar çalışmalara dahil edilmelidir. Kütüphane, yerel gazete ve dergiler, yerel tarih toplulukları, postane, kurum arşivleri, bölgeyle ilgili web siteleri, dini kurumlar, yaşlı insanların evlerindeki malzemeler, yöredeki binalar bu tür çalışmalar için çok zengin kaynak sağlayabilir.

9- Yapılan çalışmalar başkalarıyla paylaşılmalıdır. Yerel tarih çalışması olarak hazırlanan projeler sergi, duvar gazetesi, okul müzesi, yayın, radyo programları, sunum gibi yollarla paylaşılmalı. Bu paylaşım yerel topluluğu, okulun kendi verdikleri bilgileri nasıl değerlendirdiği yolunda aydınlatırken, öğrenciler içinde çok eğitici bir tecrübe olacaktır. Tarihsel bir araştırmanın sonuçlarını başkalarıyla paylaşmak da tarihçi gibi düşünebilmeyi öğrenmenin bir parçası olarak öğrencilere tarihle ilgili çok şey öğretecektir.

KAYNAKÇA

- Aggiornamento,U.(2002).*Teaching local history in schools.*
http://www.clio92.it/tesi/en/local_history.htm.(Erişim tarihi: 24 Şubat 2003).
- Aktekin, S. (2001). İngiliz tarih eğitiminde yerel tarihin yeri. İçinde: Celebi, F., (ed.) *Yerel Tarihçilik, Kent, Sivil Girişim(205-212)*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Aktekin, S. (2002). Çevremizdeki tarihi öğretmeliyiz. *Toplumsal Tarih*. Mayıs, Sayı 101: 28-29.

- Aktekin, S. (2004). The Inclusion of Local History in the Secondary History National Curriculum in Turkey: Problems and Potential, Unpublished EdD thesis, University of Nottingham: School of Education, Nottingham: UK.
- Aktekin, S. (2005). Tarih eğitiminde denge arayışları: Euroclio'dan izlenimler. *Toplumsal Tarih*, Haziran, Sayı 138: 22–25.
- Aktekin, S. (2006). Tarih öğretmenlerinin gözüyle tarih derslerinde yerel tarih. *Toplumsal Tarih*. Mayıs. Sayı 149, s.83–89
- Aldrich, R.E. (1984). New history: a historical perspective. In Dickinson, A.K., Lee, P.J., Rogers, P.J., (eds.), *Learning History* (210-224). London: Heinemann Educational Books.
- Anderson, C., & Moore, A. (1994). Making history happen outside the classroom. In Bourdillon, H., (ed.) *Teaching History*. (196-208) London and New York: Routledge.
- Andreotti, K. (1993). *Teaching history from primary evidence*. London: David Fulton Publishers Ltd.
- AQA. (Assessment and Qualifications Alliance). (2000). *General Certificate of Secondary Education History (Schools History Project) Specification A*. Surrey: AQA.
- Aris, M. (1999) Resources for teacher-designed units: some general guidelines. In Brooks, R., Aris, M., and Perry, I., *The effective teaching of history*. (98-158) London: Longman.
- Bage, G. (2000) *Thinking History 4-14. Teaching, learning, curricula and communities*. London: Routledge/Falmer.
- Black, J., & MacRaid, D.M. (2000). *Studying history*. Hampshire: Palgrave.
- Bourdillon H. (ed.) (1994) *Teaching History*. London and New York: Routledge.
- Brooks, R., Aris, M. and Perry, I. (1999). *The Effective Teaching of History*. London: Longman.
- Brooks, V. (1994). The Changing Face of Primary School History in the United States. *Teaching History*, 76, 23-27.
- Brown, R. (1995). *Managing the learning of history*. London: David Fulton Publishers.
- Campbell, P.R. (1998). The new history: the Annales school of history and modern historiography. In Lamont, W. (ed.) *Historical Controversies and Historians*. London: UCL Press, pp.189-199.
- Claire, H. (1996). *Reclaiming our pasts*. London: Trentham Books Limited.
- Collicot, S.L. (1993). A way of looking at History: local-national-world links. *Teaching History*, July, 18-23.
- Counsell, C. (1999) Teaching history. *Today's History*, November: 18-20.

- Crace, J. (2001). Playing to the gallery. *The Guardian Education*, 13 November: 2-3.
- Culpin, C. (1999). No puzzle, no learning: How to make your site visits rigorous, fascinating and indispensable. *Teaching History*, 97: 29-35.
- David, R.G., & Huggins, M. (1992). Local History and the National Curriculum. *The Journal of Regional and Local Studies*, 12(2): 1-5.
- DES. (1991). *History in the national curriculum*. London: HMSO.
- DfEE & QCA. (1999) *History curriculum*. London.
- Douch, R. (1967). *Local history and the teacher*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Douch, R. (1970). Local History. In: Ballard, M. (ed.) *New Movements in the Study and Teaching of History*(105-115). London: Temple Smith.
- Douch, R. (1972). Local History. In: Burston, W.H., and Green, C.W., (ed.) *Handbook for History Teachers*.(75-89). London and Toronto: Methuen Educational Ltd.
- Fairley, J.A. (1967). *Activity methods in History*. London: Nelson.
- Farmer, A., & Knight, P. (1995) *Active history in key stages 3 and 4*. London: David Fulton Publishers.
- Finberg, H.P.R. (1965). Local History. In Finberg, H.P.R. (ed.) *Approaches to History*. (111-125). London: Routledge and Kegan Paul.
- Finberg, H.P.R. (1967). Local History. In Finberg, H.P.R.,and Skipp,V.H.T., *Local history objective and pursuit* (25-44). Newton Abbot:David and Charles Publishers Ltd.
- Fines, J. (1994). Evidence, The basis of the discipline? In Bourdillon, H., (ed.) 1994. *Teaching history*.(122-125) London and New York: Routledge.
- Firth, C.B. (1932). *The learning of history in elementary schools*. London: Kegan Paul Trench Ltd.
- Giese, J.R. (2000). Studying and teaching history. In Teaching the Social Sciences and History in Secondary Schools (273-311). Illinois: Waveland Press.
- Gosden, P.H.J.H., & Sylvester, D.W. (1968) *History for the average child*. Oxford: Basil Blackwell.
- Goubert, P. (1971). Local history. *Daedalus: Journal of the American Academy of Arts and Sciences*, Winter, 113-127.
- Graham, E.J. (1988). Local history studies in the classroom. *Teaching History*, October, 25-33.
- Griffin, J., & Eddershaw, D. (1994). *Using local history sources*. London: Hodder and Stoughton.

- Hake, C., & Haydn, T. (1995). Stories or sources? *Teaching History*, January, 20-22.
- Hawkey, K. (1995). History Teaching and the Council of Europe. *Teaching History*, 78, 17-19.
- Haydn, T., Arthur, J., & Hunt, M. (2001). *Learning to teach history in the secondary school*. Second edition. London: Routledge/Falmer.
- Hey, D. (1996) *The Oxford companion to local and family history*. Oxford: Oxford University Press.
- Hoskins, W.G. (1984). *Local history in england*. London: Longman.
- Hudson, P. (1999). Regional and local history: globalisation, postmodernism and the future. *The Journal of Regional and Local Studies*, 20(1): 5-24.
- Husbands, C. (2000). *What is history teaching?* Buckingham: Open University Press.
- IAAMSS. (The Incorporated Association of Assistant Masters in Secondary Schools). (1975). *The teaching of history in secondary schools*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jamieson, A. (1971). *Practical history teaching*. London: Evans Brothers Limited.
- Jones, G. (1981). Schooling the Local Historian. *Teaching History*, 1981(31): 7-9.
- Jones, R.B. (1973). Introduction: the new history. In: Jones, R.B. (ed.) *Practical Approaches to the New History*. London: Hutchinson Educational.
- Kaplan, V., Agmon, P., & Ermolaeva, L. (Eds.) (1999). *The teaching of history in contemporary russia*. Tel Aviv: Tel Aviv University.
- Köstüklü, N. (1997). İngiltere’de tarih öğretimi üzerine bazı düşünceler ve Türkiye’deki tarih öğretimiyle ilgili karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 1-22.
- Lomas, T. (1988). The teaching of local history in schools. *The Local Historian*, 18(4):174-182.
- Lowe, R. (1977). Local history in the school curriculum. *The Local Historian*, 12(5):223-228.
- Mainstone, M., & Bryant, M. (1972). The use of museums and historical sites. In Burston, W.H., and Green, C.W. (ed.) *Handbook for History Teachers* (163-172) London: Methuen Educational Ltd.
- Marwick, A. (1989). *The nature of history*. London: Macmillan.
- MEB. (2005). *Sosyal Bilgiler 6.-7. Sınıf Programı*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2007). *Tarih Dersi Öğretim Programı (9.sınıf)*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

- Metcalf, F.D., & Downey, M.T. (1982). Local history in American education. *The Local Historian*, 15(4): 204-211.
- Plymouth, J.H.B. (1933). The teaching of local history. *History*, XVIII (69):1-10.
- Preston, G. (1969). The value of local history in the school curriculum. *Teaching History*, Volume 1: 87-91.
- Rogers, A. (1977). *Approaches to local history*. New York: Longman.
- Safran, M. & Ata, B. (1998). Okul dışı tarih öğretimi. *G.Ü.G.E.F. Dergisi*, 18 (1).
- Safran, M. (2002). Orta öğretim kurumlarında tarih öğretiminin yapı ve sorunlarına ilişkin bir araştırma. *Türk Yurdu*, Mart, 22(175): 73-79.
- Skipp, V.H.T. (1967). The Use of Local History in the Schools. In Finberg, H.P.R., and Skipp, V.H.T., *Local History Objective and Pursuit*. Newton Abbot: David and Charles Publishers Ltd., pp.103-127.
- Slater, J. (1995) *Teaching history in the New Europe*. London: Cassell.
- Stephens, W.B. (1977). *Teaching local history*. Manchester: Manchester University Press.
- Stone, L. (1971). English and United States local history. *Daedalus: Journal of the American Academy of Arts and Sciences*, Winter 1971:128-132.
- Sylvester, D. (1994). Change and continuity in history teaching 1900-93. In: Bourdillon, H. (ed.) *Teaching History*, 9-23. London and New York: Routledge.